

Mare

LEIDS UNIVERSITAIR WEEKBLAD 47STE JAARGANG — N^O 18 — 15 FEBRUARI 2024

Commandocursus

Geneeskundestudent Duco Krijvenaar doet mee aan de survivalshow *Kamp Van Koningsbrugge*. 'Ik ben volledig over mijn grenzen gegaan'

8

Vergeten oorlog Studenten rijden nog steeds af en aan met hulpgoederen, maar zien de interesse en de donaties voor Oekraïne afnemen. 'Mensen vragen nonchalant: is er nog steeds oorlog? Dan word ik echt pissig'

7

Operadiva 'Hoe minder het publiek weet, hoe beter'

13

Fossielvrije universiteit? Donderdag stonden bij de dies demonstranten voor de Pieterskerk, maandag kondigde de universiteit aan fossiele banden te verbreken, al blijft de deur op een kier staan

2

Happietaria Koken voor het goede doel is 'nuttiger dan cobo's aflopen'

5

10

Jaar van de Draak Hoe vieren studenten Chinees nieuwjaar?

Geen fossiele banden meer, tenzij...

Het college van bestuur wil niet langer samenwerken met fossiele bedrijven die zich niet houden aan de klimaatdoelen van Parijs, maar houdt de deur bij sommige projecten nog op een kier.

DOOR VINCENT BONGERS

Rector Hester Bijl vertelde maandag tijdens de universiteitsraadsvergadering dat het college een 'sterk signaal wil geven' richting bedrijven in de fossiele sector die zich niet aan de klimaatdoelen van Parijs houden. Het college laat de deur voor hen wel op een kier.

Doel van het akkoord van Parijs is om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder twee graden. De EU-lidstaten hebben met elkaar afgesproken dat ze in 2030 minimaal 55 procent minder broeikasgassen zullen uitstoten.

In principe wil de universiteit alleen samenwerken met fossiele bedrijven die voldoen aan de doelen van Parijs, zei Bijl in een discussie met de raad over een verklaring van het college over de fossiele kwestie die binnenkort wordt gepubliceerd. 'Er is in principe niet met bedrijven die daar niet aan voldoen.' Er is wel een 'maar'. 'Wij vinden dat het slim is om in extreme gevallen toch naar projectniveau te gaan', legde Bijl uit. 'Als de partner wel voldoet en het project niet, dan zullen we daar een stokje voor steken.' Andersom kan ook. Als een bedrijf niet voldoet aan Parijs 'maar het om een cruciaal project voor energietransitie gaat, dan is samenwerking mogelijk'. Bijl stelde 'dat zo'n project alleen mogelijk is als het niet gerealiseerd kan worden met een ander bedrijf dat wel voldoet aan Parijs.' Het zou gaan om 'uitzonderlijke' gevallen. Het college moest wel beleid opstellen voor samenwerking met de fossiele sector. De verklaring van de universiteit is opgesteld naar aanleiding van het debat dat op 27 september in Leiden werd gevoerd over het mogelijk schrappen van samenwerking met de fossiele sector. Eind november bezette actiegroep End Fossil twee lokalen in het Lipsius om het college aan te spreken op de banden met de fossiele industrie helemaal te verbreken.

De raad wilde van de rector weten hoe de universiteit gaat beoordelen of bedrijven voldoen aan Parijs. Het is 'totaal niet triviaal' om dat vraagstuk op te lossen, reageerde Bijl. 'Er is een paar organisaties dat assessments doet, maar niet zoeper op onderzoekssamenwerking.' Ook op Europees niveau wordt gewerkt aan een methode, universiteiten in Nederland zijn er mee bezig. 'We moeten er samen goed in denken en criteria ontwikkelen.'

Er komt een toelatingscommissie die deze criteria gaat toepassen, vertelde Bijl. 'De details over de toetsingscommissie moeten we nog uitwerken.' De raad en het college vonden het 'niet handig om in de verklaring al uitspraken te doen over hoe die commissie gaat werken'.

Max van Haastrecht van personeelspartij PhDoc was kritisch over de uitzonderingsregeling voor projecten. 'Hoe beoordeel je die? Gaan we in de praktijk dan toch op projectniveau kijken? Vallen de lopende projecten van de universiteit bijvoorbeeld onder die regeling?'

Deels wel en deels niet, antwoordde Bijl. Sponsoring van een lezingencyclus door het Saoedische staatsoliebedrijf Aramco of onderzoek naar kwantumcomputers met het Franse TotalEnergies zou de universiteit schrappen. 'Alleen als er een aangetoonde bijdrage is aan de energietransitie is samenwerking een optie, bijvoorbeeld een onderzoek naar waterstof waar je data van fossiele sector nodig hebt, zou eventueel wel kunnen.'

Timothy de Zeeuw van personeelspartij LAG: 'In hoeverre is dit op een verholde manier kijken op projectniveau? Uiteindelijk moeten we toch elk project tegen het licht houden: hoe ga je anders projecten die wel in orde zijn signaleren?' Bijl zag dat anders. 'De kern is dat we onze onderzoekers bewust maken van wat we wel en niet willen, zodat zij alleen projecten indienen conform de waarden van de universiteit. We kiezen voor partnerniveau beoordelen "tenzij", en we moeten goed uitleggen wat tenzij is. Onderzoekers moeten goed toelichten waarom een project volgens hen wél kan.' De rector vond het een slecht idee dat bepaald onderzoek met waarde voor transitie 'straks onmogelijk is'. 'Het gaat invloed hebben op ons onderzoekspalet. Niet elk voorstel tot uitzondering gaat erdoorheen komen. Het plan is om scherpe voorwaarden aan uitzonderingen te verbinden om greenwashing te voorkomen.'

Een meerderheid van de raad is akkoord met de plannen van het college en er is dan ook een positief advies gegeven over het beleid.

Rector: 'We gingen debat uit de weg'

Het cortège loopt langs de demonstranten bij de ingang van de Pieterskerk.

In de verte komt een stoet in het zwart geklede hoogleraren aanlopen vanaf het Academiegebouw. Naast de zij-ingang van de Pieterskerk waar het cortège straks zal binnentreden, staan vijftien klimaatdemonstranten te wachten met spandoeken en een vlag. 'Als ze zo langslowen, blijven we stil', zegt een van de betogers tegen de rest. 'Niet roepen, niet lachen, gewoon het spandoek omhooghouden.'

'Stop De Fossiele Waanzin', staat daar op. Zo hopen de demonstranten van End Fossil, Scientist Rebellion en Extinction Rebellion de universiteit ertoe te bewegen de banden met de fossiele industrie te verbreken. Het plan dat de universiteit daartoe onlangs aankondigde, vinden de demonstranten onvoldoende.

'Door met de fossiele industrie samen te werken legitimeert de universiteit klimaatdestructie en is ze daar medeplchtig aan', zegt Stephanie, woordvoerder van Extinction Rebellion. Als het cortège dichterbij komt zwaaien de deuren van de kerk open. De leden van het college van bestuur lopen de spandoeken snel voorbij de kerk in. De langs schuifelende hoogleraren houden hun paraplu's en barretten stevig vast in de wind. Een enkeling houdt de processie even tegen om een selfie te maken of steekt een duim op.

De universiteit had de aanwezigheid van de demonstranten voorzien. Voor de ingang van de kerk staan beveiligers opgesteld en zowel bin-

De universiteit vierde donderdag haar 449^e dies natalis in de Pieterskerk. In tegenstelling tot vorig jaar vonden de demonstraties nu buiten de kerk plaats. Binnen ging het over exoplaneten en academische vrijheid: 'We moeten de tuin zijn, niet de tuinier.'

DOOR MARK REID EN ELSE VAN DER STEEG
FOTO TACO VAN DE BE

nen als buiten lopen politieagenten rond. 'Een voor de duidelijkheid, we blokkeren niks vandaag', roept een van de demonstranten hen toe. Aan weerszijden van de professoren lopen ook zenuwachtig heen-en-weer-kijkende beveiligers in onopvallende kleding en met oortjes in.

Als de laatste hoogleraar binnen is, sluiten de beveiligers meteen de poort van de kerk. De demonstranten die in de regen blijven staan, horen hoe de deuren worden vergrendeld. Binnen begint rector magnificus Hester Bijl aan haar openingsrede. In het bijzonder noemt ze de internationale docenten en studenten. Juist nu vandaag de Nederlandse universiteiten een maatregelenpakket hebben aangekondigd om de instroom van internationals te beperken, benadrukt Bijl het belang van diversiteit binnen de academie en wil ze hen daarom nadrukkelijk van harte welkom heten.

In haar speech die gaat over nieuwsgierigheid, het thema van de Dies, benoemt Bijl dat het vergaren van kennis vaak met verdeeldheid gepaard gaat. 'Het is niet aan het bestuur om politiek stelling te nemen.' Dan blijkt dat er toch een paar leden van End Fossil in de zaal zitten. De zin is voor hen aanleiding om op te staan en demonstratief de zaal te verlaten. Ze doen dit alleen zo beleefd dat het publiek er niets van merkt. Als het gaat om het voeren van discussies, moet

'de universiteit de tuin zijn, niet de tuinier', vervolgt de rector. Met andere woorden: de universiteit biedt de ruimte voor discussie, maar neemt hierin zelf geen stelling in. Bijl erkent dat het debat over academische vrijheid in de afgelopen maanden niet genoeg gevoerd is. 'We zijn het gesprek te veel uit de weg gegaan, dat reken ik mezelf ook aan.' Ze besluit haar rede met een oproep om te blijven luisteren: 'Toon oprechte interesse in anderenmans inzicht en heb respect voor anderenmans werk.'

Vervolgens is het tijd voor de diesrede door Mariska Kret. De hoogleraar psychologie spreekt over de overeenkomsten en verschillen in hoe mensen en dieren emoties uiten. Bij het interactieve onderdeel 'Hooggeëerd publiek, hoe nieuwsgierig bent u?' mogen de aanwezigen op hun telefoon deelnemen aan een Menti-quiz.

Het eredoctoraat wordt uitgereikt aan prof. Sara Seager van het Massachusetts Institute of Technology voor haar onderzoek naar de atmosfeer van exoplaneten. Annetje Ottow sluit de ceremonie met een vooruitblik naar de dies van volgend jaar, als de universiteit haar 450^e verjaardag viert. In een kort filmpje wordt het lustrumthema bekendgemaakt: De Tijd Vooruit.

Hoewel de beveiligers ook binnen constant blijven rondlopen en het publiek scherp in het oog houden, blijven verdere protestacties uit.

Van oekazes, campagnes, en convenanten tegen drank word ik recalcitrant

Het is altijd grappig om aan de universiteit affiches te zien hangen die zowel in het Nederlands als in het Engels zijn. De vertaling voor het symposium of de dies is meestal prima, maar onderaan de poster staat echter vaak 'social drinks' als vertaling voor borrel.

Daar moet ik altijd om lachen, want ja, dat impliceert natuurlijk ook drinks die niet 'social' zijn. Het is sowieso opvallend dat een borrel in het Nederlands zowel een alcoholconsumptie als een gezamenlijke alcoholpilsinselet betekent. Social drinks, ik kan er ook weinig anders van maken behalve dat het nogal typisch en geforceerd klinkt.

Maar laten we wel wezen, het zou me niks verbazen als het spoedig van de affiches zal verdwijnen. Onlangs is er een convenant getekend om dat kwaadaardige goede alcohol maar eens minder populair in studentenkringen te maken. De meeste verenigingen ondertekenden en iedereen knikte braaf. Want: alcohol is niet zo goed voor de hersenen, het is niet gezond om te veel te drinken, het is verslavend, het helpt niet bij studieprestaties en ga zo maar door. Klopt natuurlijk, al deze punten.

En toch knaagt er bij mij iets.

Daat knagen neemt helemaal recalcitrante vorm aan omdat de anti-alcoholcampagnes, oekazen en convenanten zo breed gedragen en uitgedragen worden door overheidsinstellingen, het maatschappelijke midden en dus ook de universiteit. Het is niet echt oké om te zeggen dat ik op een borrel (in de tweede definitie) liever een borrel (in de eerste definitie) drink en dat ik het ook altijd wel lekker vind als de meeste aanwezigen dat ook doen. Heel edgy natuurlijk: ik hoor staatssecretaris Van Ooijen (Volksgezondheid,

Welzijn en Sport) al zuchten. En toch vind ik het. Want laten we wel wezen, stel je eens voor dat je in je eerste jaar bij een vereniging zit en er zouden geen drinkgelagen bestaan. Nu zijn er altijd wel mensen die van zichzelf leuk en interessant zijn, maar heel veel eerstejaars zijn dat zonder een zekere stimulerende touch niet echt. Eindstadium-puberhoofden, en daar dan een stuk of vijftig van, die nog elk dagdeel aan masturberen, *Grand Theft Auto* denken en klagen over de studielast van een essay van vijfhonderd woorden zijn nu eenmaal niet echt enerverend om urenlang mee door te brengen.

Genoeg studenten in hun eerste jaar zijn gewoon gebrekkig in de kunst van het converseren. Ik weet wel zeker dat ik ook zo was. Samuel Johnson beschreef wat er kan gebeuren als er bij deze titaantjes alcohol aan te pas zou komen: 'When they have drunk wine, every man feels himself happy, and loses that modesty, and grows impudent and vociferous: but he is not improved; he is only not sensible of his defects.' Dus ja, iemand moet het zeggen: er is meer in het studentenleven dan de gezondheid!

Minder internationals, maar hoe?

Universiteiten willen de instroom van internationals gaan beteugelen. Maar met welke maatregelen? En hoe effectief zijn die?

DOOR VINCENT BONGERS EN SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

De cijfers van de Universiteit Leiden liegen er niet om: in 2023 komt 23 procent van de eerstejaars bachelorstudenten en 35 procent van de eerstejaars masterstudenten uit het buitenland. Ter vergelijking: in 2018 was dat respectievelijk 18 en 29 procent.

In het meest recente jaarverslag – van 2022 – staat niet hoeveel buitenlandse studenten er in totaal aan deze universiteit studeren. Maar een simpele rekensom leert dat 3359 internationals in 2022 begonnen aan een bachelor of master. In 2023 zal dat ongeveer hetzelfde zijn, want zowel de instroom als het percentage internationals is nagenoeg gelijk gebleven aan het jaar ervoor.

Al die buitenlandse studenten zijn zeker niet alleen een zorg, vindt universiteitskoepel Universiteiten van Nederland (UNL). Ze dragen bij aan een ‘stimulerend studieklimaat’ en leveren de arbeidsmarkt extra talent op. En niet te vergeten: ze zijn goed voor de Nederlandse economie. Zo berekende het Centraal Planbureau dat de netto bijdrage per Europese student 17.000 euro is. Studenten buiten de Europese Economische Ruimte (alle landen behalve de EU-landen, Liechtenstein, Noorwegen en IJsland) leveren zelfs 96.000 euro per student op. Maar die instroom heeft ook een keerzijde. De collegezalen raken overvol, er is een groot gebrekaan studentenkamers en de kwaliteit van het onderwijs komt onder druk te staan. Dat leidde ertoe dat onderwijsminister Dijkgraaf (D66) de universiteiten vroeg ‘zelfregie’ te pakken en met een plan te komen om het aantal Engelstalige opleidingen terug te dringen.

Vorige week kondigde UNL het langverwachte maatregelenpakket aan, waarmee wordt voorgesorteed op de Wet internationalisering in balans. Die wet moet nog wel door de Tweede Kamer. Sterker: twee dagen eerder, op 6 februari, adviseerde de Onderwijsraad de minister nog om het wetsvoorstel aan te passen. De raad ziet ‘problemen met de onderbouwing, proportionaliteit, rechtszekerheid en uitvoerbaarheid’.

Desondanks mogen de universiteiten van Dijkgraaf alvast beginnen met het zelf bedenken van plannen om de instroom te beteugelen. Mocht die wet uiteindelijk worden ingevoerd, kunnen de maatregelen snel daarna ingaan.

De belangrijkste maatregel die in het pakket wordt genoemd, is dat universiteiten met de wet de mogelijkheid krijgen een numerus fixus in te stellen voor de Engelstalige tracks binnen een oplei-

ding, in plaats van voor de gehele opleiding. Dit is al sinds 2018 de wens van universiteiten, maar is nu nog verboden.

In Leiden zijn bijvoorbeeld de opleidingen psychologie en politicologie dat van plan, bleek onlangs in de faculteitsraad Sociale Wetenschappen. De Engelstalige tracks van die studies krijgen, als de wet er komt, vanaf collegejaar 2025-2026 een strengere numerus fixus, terwijl de grens voor de Nederlandstalige track wordt opgehoogd.

Verder gaan universiteiten meer Nederlandstalige opleidingen aanbieden en uitzoeken welke Engelstalige opleidingen volledig omgezet kunnen worden naar het Nederlands. Ook komen er voorlopig geen nieuwe Engelstalige bacheloropleidingen bij. Daarnaast moet de Nederlandse taalvaardigheid van docenten en studenten verbeteren, moeten universiteiten stoppen met het werven van studenten op internationale beurzen en verdwijnt het voorbereidend jaar voor buitenlandse aspirant-studenten. Ook moeten er plannen komen om meer internationals na afstuderen in Neder-

land te houden. Nu keert ongeveer twee derde terug naar het geboorteland. Wat de Leidse faculteiten concreet doen, is koffiedik kijken. Geen van de faculteitsbestuurders wilde met *Mare* praten. Universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke laat weten dat er ‘hard wordt gewerkt aan een dovertaling van het maatregelenpakket’ en ‘nog niks met zekerheid is te zeggen’.

Over de numerus fixus op Engelstalige tracks zegt Van Overbeeke dat ‘dit ook instemming van de medezeggenschap nodig heeft’. Ze verwacht dat ‘concrete voorstellen daartoe dit voorjaar in de universiteitsraad worden behandeld’.

De faculteit sociale wetenschappen was vorige maand de eerste die met een plan kwam om een numerus fixus in te stellen voor de Engelstalige tracks van politicologie en psychologie.

Wel is Leiden al gestopt met het actief werven op internationale beurzen, zegt Van Overbeeke, en helpt de universiteit met het stimuleren van studentenhuysvesting. Ook is de universiteit gestopt met het ontwikkelen van nieuwe Engelstalige bacheloropleidingen. Zo bleek vorig jaar mei in de faculteitsraad van rechten dat de faculteit de Engelstalige bachelor Economics & Society wilde opzetten. De faculteit kreeg daar echter alleen toestemming voor als ze die in het Nederlands zouden aanbieden. Het bestuur stemde daarmee in.

Een maatregel die niet door UNL wordt genoemd, maar misschien nog wel het meest effectief is, is het instellen van een numerus fixus op Engelstalige bachelors en masters. In Leiden zou daarmee vooral winst kunnen worden geboekt bij de bacheloropleidingen Liberal Arts and Sciences en International Studies, blijkt uit recente inschrijfcijfers. Bij eerstgenoemde was in 2023 driekwart van de eerstejaars international (149 van de 198). International Studies had in 2023 een instroom van 445 studenten, van wie meer dan de helft – 249 – uit het buitenland komt.

Masters die in 2023 veel internationals trokken zijn International Relations (74 van 143), Crisis and Security Management (170 van 430) en Psychology (149 van 351). Waarom staat deze maatregel niet in het voorgestelde pakket? ‘Omdat dat dan ook de toegankelijkheid voor Nederlandse studenten beperkt’, laat UNL-woordvoerder Ruben Puylaert weten. Bij de maatregelen die nu worden genomen, is dat niet het geval. ‘En sommige Engelstalige opleidingen hebben op dit moment al een numerus fixus als dat voor de capaciteit nodig is.’

Faculteitsraadslid van Geesteswetenschappen en docent bij International Studies Arnout van Ree ziet er ook niets in. ‘Alleen maar een fixus instellen om de instroom van niet-Nederlandse studenten te beperken heeft niets te maken met het waarborgen van de kwaliteit van het onderwijs.’

Maar ook de maatregelen die UNL wél noemt, zullen volgens hem weinig effect hebben. ‘International Studies is bijvoorbeeld al gestopt met werven in het buitenland, maar de instroom is gelijk gebleven.’ Bovendien verwacht hij niet dat het beperken van het aantal internationals leidt tot een verbetering van de Nederlandse taalvaardigheid van studenten. ‘Dat we daarmee problemen hebben komt niet door internationals, maar door het falen van de hele onderwijsketen. En dat we een kamertekort hebben, ligt aan falend bouwbeleid van de overheid.’

Volgens Van Ree krijgen internationals ten onrechte de schuld van de problemen. ‘In het kader van schaalvergroting hebben de universiteiten zelf zoveel studenten uit het buitenland aangetrokken, omdat dat geld oplevert. Het probleem zit hem in het financieringsmodel. UNL zou terug moeten naar de politiek en met hen dát probleem moeten bespreken.’

Is strenge beveiliging nodig? ‘Gebouw sluit je niet zomaar’

De universiteitsraad is kritisch over de aangescherpte beveiliging van de universiteit, maar het college van bestuur ‘kan niet transparant zijn over onze afwegingen’.

DOOR MARK REID

‘Waar ligt de balans tussen veiligheid en openheid?’ vroeg raadslid Joost Augustijn van LAG naar aanleiding van aanhoudende LU-card controles. ‘Als bastion van vrijheid zou ik willen dat we alles zo open maken als kan, met vrijheid als uitgangspunt. Maar de neiging om het andersom te doen bestaat, met de strenge LU-cardcontroles in Den Haag. Waarom

weten we als raad en gemeenschap niet.’ ‘In alle ingewikkelde kwesties is onze eerste vraag hoe we vanuit het open bastion dat we zijn, zorgen dat er ook veiligheid is’, antwoordde vice-collegevoorzitter Martijn Ridderbos. ‘Soms zijn er maatregelen nodig die meer naar het veiligheidspectrum bewegen en soms de andere kant op. Dat is het evenwicht dat we zoeken. En dat is meteen het ingewikkelde, omdat we in die situaties niet totaal transparant kunnen zijn over onze afwegingen.’

Ridderbos vervolgde dat als de raad meer informatie wilde over beveiligingsvraagstukken, dat in een besloten overleg zou kunnen. ‘De Tweede Kamer heeft daar ook een oplossing voor gevonden. In de toe-

komst zal het wel vaker gaan gebeuren, helaas.’

Later in de vergadering kwam het onderwerp terug bij de behandeling van een van de vragen die LAG in november had ingediend over de tijdelijke sluiting van het Wijnhavengebouw. Ook daarover wil de partij meer openheid. ‘Een universiteitsgebouw sluit je niet zomaar drie dagen’, antwoordde collegevoorzitter Annetje Otto. ‘Daarmee laten we zien iedereen veiligheid serieus te nemen. Iedereen met een LU-card kan vrij snel doorlopen, bij het aanmelden van bezoekers is kortstondig sprake van registratie.’

De precieze aanleiding voor de sluiting en de LU-cardcontroles heeft de universiteit nooit willen delen, alhoewel Mark Rut-

gers, decaan van Geesteswetenschappen, in november zei dat het te maken had met een ‘externe dreiging’. Raadvragen over het omstrede beveiligingsoptreden bij een protest van Students for Palestine zijn nog niet beantwoord. Tijdens de vergadering wilde Otto wel bevestigen dat er opnieuw een opdracht was gegeven aan een onderzoeksbureau om de gebeurtenissen van die dag te bekijken, maar nog niet welk bureau de opdracht had gekregen.

Onderzoeksbureau cot gaf eerder de opdracht terug nadat te weinig mensen mee wilden werken. De raad had toen kritiek omdat cot niet onafhankelijk genoeg zou zijn: het bureau was namelijk opgericht door de decaan van de faculteit FGA.

‘We moeten iets bedenken om het eten warm te houden in de lift’

Overdag schoolkantine, ’s avonds restaurant

In de aula van een middelbare school kun je tot 2 maart uit eten voor het goede doel, bij Happietaria. ‘Het is een normaal restaurant, alleen wat studentikozer.’

DOOR ELSE VAN DER STEEG
FOTO’S TACO VAN DER EB

‘Wet iemand waarom hier nog een hamburger ligt?’ Het kooklokaal van middelbare school Driestar Leiden dient de komende weken als keuten van een pop-up restaurant. In de ene helft van het lokaal staan fornuizen, aan de andere kant tafels en een blackboard. Zo’n tien studenten staan gerechten te bereiden, van boeuf bourguignon tot de ‘Vega Happie Burger’. De voorgerechten staan al klaar om te worden uitgeserveerd. Elke twee jaar organiseren de christelijke studentenverenigingen samen Happietaria, waarvan alle opbrengsten naar het goede doel gaan. Het hele project, van de organisatie tot het koken en de bediening, wordt werkstelligd door studenten.

‘Om twee uur ’s middags begint het Happietaria management team (HMT) samen met vrijwilligers aan de voorbereidingen voor het eten’, vertelt bestuurslid Julia de Leeuw. Zij besloot om tijdens haar tussenjaar mee te werken aan Happietaria.

‘Ik heb geen regulier bestuur te doen. Dit is voor een goed doel en leek me een mooie invulling met meer zingeving: je zet een restaurant op in plaats van dat je heel veel cobo’s of borrels hebt. Dit past beter bij me.’ Een paar verdiepingen lager, in de aula van de school, is het restaurant opgezet. Met schermen is een deel van de ruimte ingericht. Aan het eind van iedere avond wordt alles afgebroken zodat de scholieren de volgende dag weer in de aula kunnen lunchen.

Op de tafeltjes liggen placemats met daarop informatie over het goede doel waar het geld heengaat. De Leeuw: ‘We hebben een project van organisatie Tearfund in Syrië uitgelicht. Daar worden 400 kwetsbare boerengezinnen geholpen om opnieuw te kunnen gaan telen. Ook wordt er aandacht besteed aan duurzaamheid, zodat ze met het oog op klimaatverandering de grond efficiënt kunnen blijven gebruiken.’

Vandaar dat er verschillende Syrische gerechten op het menu staan. ‘Een van de voorgerechten is een broodplankje met muhammara, en voor het hoofdgerecht hebben we zelfgemaakte falafel als optie.’ Nadat gasten door de gang met rode en gele kluisjes gelopen zijn, worden ze in het restaurant ontvangen door een gastvrouw. Op de tafels staan kaarsjes en liggen menu’s klaar. Ook de bediening die de drankjes bestellingen komen opnemen zijn vrijwilligers. De Leeuw:

‘Het is een normaal restaurant, alleen wat studentikozer.’ Als het eten boven bereid is, wordt het op een karretje in de lift naar beneden gebracht. ‘We moeten iets bedenken om het eten warmer te houden in de lift’, zegt een van de koks. Het wordt een laag aluminiumfolie.

‘Er gaat natuurlijk ook wel eens wat fout, maar dat maakt het juist heel leerzaam’, vertelt De Leeuw. Met nog wat improvisatie hier en daar loopt het restaurant iedere avond soepeler. Er zijn gelukkig genoeg vrijwilligers. ‘Ik heb een paar dagen geleden geholpen als vrijwilliger’, zegt Anne-Rins Punt, lid bij studentenvereniging Navigators, die vanavond komt dineren. ‘Dat is ook leuk, omdat je echt actief bijdraagt aan een goed doel.’ De gasten zijn niet alleen studenten. Hoewel die er ook zijn, want het eten is goedkoper dan in een normaal restaurant, komen er ook jonge stellen, gezinnetjes en ouderen binnen.

Ze worden bediend door Edo, derdejaars bij Navigators. ‘Ik heb wel vijf jaar ervaring in de snackbar, maar nog nooit in de bediening gewerkt. Het is tot nu toe heel leuk. Ik word af en toe naar de keuken gestuurd om ook te helpen, een beetje manusje-van-alles.’ Hij was nog nooit bij Happietaria geweest, zegt hij. ‘Je wordt wel vaak gevraagd, maar tijd is toch schaars. Dit jaar zit iemand uit mijn bestuur in het HMT, dus dat was extra reden om te komen helpen. Maar nu ik het een keer gedaan heb, zou ik het best nog een keer willen doen. Achter de bar lijkt me leuk. De afwas liever niet.’

Happietaria tot 2 maart iedere dinsdag tot zaterdagavond geopend. Reserveren kan via de site

Universiteitsraad weigert geld te verdelen om de werkdruk te verlagen

Het college betreurt het dat de universiteitsraad het fonds voor werkdrukverlichting niet mede wil beheren. 'We hebben iedereen nodig om dit probleem aan te pakken.'

DOOR VINCENT BONGERS

De universiteitsraad vindt dat het college van bestuur te weinig doet aan het verminderen van de enorme werkdruk. De raad wilde de universitaire begroting lang dan ook niet goedkeuren. Nadat het college meer invloed gaf op de financiële plannen van de universiteit en met een werkdrukverlichtingsfonds van 1 tot 2 miljoen euro kwam, stemde een meerderheid van de raad alsnog in met de begroting. Lang niet alle raadsleden zijn blij met het fonds. In eerdere vergaderingen werd het fonds al een 'doekje voor het bloeden' en een 'schijntje' genoemd. Het college had het idee om samen met de raad het geld te verdelen aan indieners van werkdrukverlichtingsplannen. De raad gaat dat niet doen, bleek maandag tijdens de universiteitsraadsvergadering, want het is niet passend om als medezeggenschap te beslissen over financiering. 'We moeten geen rechter spelen over initiatieven van medewerkers', lichte Joost Augusteijn (personeelspartij LAG) het raadsstandpunt toe. 'Als vertegenwoordiger van al-

le medewerkers en studenten is dat problematisch.' De raad heeft de nodige aanbevelingen voor het college. Zo moet de drempel voor een aanvraag laag zijn en hebben projecten die een grote groep medewerkers helpen de voorkeur. Ook is de raad er voorstander van dat aanvragers niet strikt gebonden zijn aan het financiële boekjaar 2024, want dat zou mogelijk aanvragers afschrikken. Het college gaat nu uitzoeken hoe het fonds het beste ingericht kan worden. Vice-collegevoorzitter Martijn Ridderbos was teleurgesteld over het besluit. 'Jammer. We hebben iedereen nodig om de werkdrukprobleem aan te pakken. We zijn als universiteit niet zo heel goed in het uitzetten van dit soort zaken zonder dat het heel erg bureaucratisch wordt. Initiatieven die er echt toe doen komen mogelijk nu niet naar boven. We hoopten daar samen met de raad in een soort experiment wat aan te doen.' Augusteijn nuanceerde de rol van de raad. 'Initiatieven die we te horen krijgen, spelen we graag door.'

Bestuur wil meer data van studenten en docenten

De universiteit gaat studenten en medewerkers naar persoonlijke gegevens als geaardheid en etniciteit vragen.

DOOR VINCENT BONGERS

Het college van bestuur wil discriminatie effectiever bestrijden en gelijke kansen bevorderen, en wil daarom meer informatie over de achtergrond van medewerkers en studenten. Het kan gaan om data als geaardheid, etniciteit, beperkingen en sociale klasse. Het idee is om de personeelsmonitor uit te breiden met vragen en er komt een inclusiemonitor voor studenten, die is verplicht door het ministerie van Onderwijs. Het invullen is vrijwillig en de gegevens zijn geanonimiseerd. 'Ook worden de gegevens op hoog niveau geaggregeerd, zodat de data niet herleidbaar is tot personen en groepen', zei collegevoorzitter Annetje Ottow maandag tijdens universiteitsraadsvergadering. De raad maakte zich namelijk zorgen over de privacy bij het binnenhalen van deze gevoelige informatie. Dat snapte Ottow. 'Uiteraard vinden wij het ook heel belangrijk dat dit goed gebeurt. We voldoen aan alle privacy-eisen.' Patrick Klaassen van personeelspartij UB verzet zich tegen het vragen naar de persoonlijke data. 'Mijn fractie vindt dit een uitermate slecht plan. Het zijn de meest gevoelige gegevens die er zijn. Seksuele voorkeur. Gelooft misschien? Straks ook politieke voorkeur? Dit is een

hellend vlak. Er zijn geen problemen in de organisatie die deze aanpak rechtvaardigen.' Een half jaar geleden hebben we een heel debat gehad over #cameragate, memoreerde hij. 'Toen concludeerden we dat de slimme camera's van de muur moesten omdat we geen bijzondere persoonsgegevens van mensen in universiteitsgebouwen binnen wilden halen. Nu gaan we gevoelige persoonlijke data opvragen.' Ella Picavet van studentenpartij DSP vond de houding van UB vreemd: 'Ik vind het zeer zorgelijk dat UB het idee heeft dat er geen problemen zijn. En dat de camerawestie eenzelfde soort onderwerp is als een vragenlijst. Uit de personeelsmonitor en landelijke data blijkt dat er mensen nog steeds gediscrimineerd worden, bijvoorbeeld op basis van gender. Je mag met alle liefde "nee" zeggen als je geen vragen wil beantwoorden.' 'Wij ontkennen helemaal niet dat er op bepaalde plekken problemen zijn', reageerde Klaassen. 'Alleen dit is niet het juiste instrument. We zijn helemaal voor inclusie en diversiteit. Alleen via de dialoog binnen afdelingen en opleidingen kun je dit aanpakken.' Volgens Picavet is dat niet genoeg. 'De dialoog gaan we al aan. Het doel is evidence based beleid om zaken die mis zijn in de organisatie aan te pakken.' 'Het is cruciaal dat we dit gaan doen,' vond ook Ottow, en een meerderheid in de raad is het daarmee eens.

De oorlog in Oekraïne dreigt te worden vergeten, vrezende studenten die af en aan rijden met hulpgoederen. Toch blijven ze zich inzetten. 'Van alle vernietiging word je echt diep triest. Alles is kapot.'

DOOR POL KOOPMAN

'Ik ben er een beetje ingerold', zegt Alexander Rietveldt (22), student security studies in Den Haag. 'Ook al is mijn moeder er geboren, ik was eerlijk gezegd niet zo met Oekraïne bezig. 'Ook niet toen Rusland in 2014 de Krim annexeerde. Ik zat op de middelbare school en het was niet dat ik daar als dertienjarige iets aan kon doen.' Dat veranderde toen in 2022 de oorlog uitbrak. 'Ik heb bepaalde overtuigingen en sta voor Europese waarden, voor vrijheid. Geen woorden maar daden. Toen de oorlog begon dacht ik: ik kan niet iets zeggen en er vervolgens niet naar handelen.' Vervolgens ging het snel. 'Al na een paar dagen was ik enkele initiatieven begonnen. Ik kwam al snel in contact met mensen die zich óók actief inzetten. Op Wijnhaven begonnen we met het inzamelen van humanitaire hulpgoederen en via een zelf opgezette stichting *Emergency Appeal The Netherlands* verplaatsen we die naar Oekraïne. Op den duur stuurden we vijf volle vrachtwagens die kant op en brachten we Oekraïense vluchtelingen naar Nederland. Eind 2022 kwam ik in contact met oud minister van Defensie Joris Voorhoeven. Via hem kwam het initiatief op gang om concrete hulp aan het Oekraïense leger te gaan bieden. Hij heeft me er zelfs zijn auto nog even voor geleend. Op dit moment help ik hem met het schrijven van een boek over de heldendaden van het Oekraïense leger.' Inmiddels zet Rietveldt zich in voor studenteninitiatief *OSINT for Ukraine*, een internationaal onderzoekscollectief dat als doel heeft oorlogsmisdaden aan het licht te brengen. Hij vertelt er 23 februari over op een symposium *War in Europe: the impact of Russian aggression in Ukraine two years on*. Daar zullen onder meer ook Commandant der Strijdkrachten Onno Eichelsheim en de Oekraïense ambassadeur Oleksandr Karasevych stilstaan bij het feit dat de oorlog twee jaar bezig is en steeds meer uit de aandacht verdwijnt. Ook geschiedenisstudent Rens de Boer (28) en Peter Holties (27, afgestudeerd bestuurskundige) zetten zich in om Oekraïners te helpen. De vrienden hebben al meerdere reizen richting hulpbehoevende gebieden gemaakt.

Holties: 'Toen de oorlog net uitbrak zag je dat Russische leger enorm snel oprukken. Er werd gesproken over dat Oekraïne binnen een week zou vallen. Ik voelde me wel bedreigd. Ik dacht: ik ben een jonge gast, ik ben fit, ik wil wat doen. Dit is het moment om mijn bijdrage te leveren. Militaire ervaring hebben we allebei niet dus zo besloten we humanitair te gaan helpen. Elke organisatie waarmee we contact opnamen durfde daar toen niet heen te gaan. Toen zijn we zelf maar gegaan.' De Boer: 'Zelf ben ik van mening dat demonstreren niet echt zin heeft. Geld of spullen opsturen kan natuurlijk ook, maar dan zie je ook vaak dat goederen gewoon bij de Poolse grens worden gedumpt.' Samen runnen ze de stichting *Relief Effort Ukraine*. Holties: 'Aan ons wordt bijvoorbeeld gevraagd om kachels als er tekorten zijn aan elektriciteit of gas. Dan gaan wij op zoek. We zamelen geld in, kijken wat we bij allerlei groothandels kunnen krijgen en dan rijden we die kant op.' De Boer: 'Het is uiteindelijk het allerbeste om goederen persoonlijk af te leveren. Zo laten we ook onze donateurs zien waar hun geld terecht komt en zien natuurlijk Oekraïners dat ze door het Westen niet worden vergeten. Als we vertellen waar we vandaan komen en dat we vier dagen in de auto hebben gezeten om er te komen, vinden ze dat echt fantastisch.' Alleen: de oorlog dreigt te worden vergeten. De twee zien de aan-

Ja! Er is nog steeds oorlog!

'Ik ben een jonge gast, ik ben fit, ik wil mijn bijdrage leveren'

dacht en de donaties afnemen, zegt Holties. 'Een eerste keer verzamelden we in een maand €8.000, de tweede keer €4.000 en de derde keer nog minder. We moeten nu echt harder ons best doen om geld in te zamelen. De oorlog heeft voor veel mensen geen prioriteit meer.'

Ook Rietveldt beaamt dat, tot zijn spijt. 'Vanaf juni 2022 merkte ik dat de stroom van hulpgoederen opdroogde. Mensen leken niet meer bereid om te doneren, al was er nog uitgebreide media-aandacht. Ik begrijp wel dat het voor veel Nederlanders een redelijke ver-van-hun-bed-show is, maar dan ga je voorbij aan de enorme impact van de oorlog op Europa en ook ons land. We zijn direct betrokken bij het conflict, kijk maar naar de MH17. Ik vind het daarom verbazingwekkend dat juist wij dit lijken te vergeten.'

Holties: 'Mensen zijn de oorlog zat, maar hij is misschien nog belangrijker dan twee jaar geleden. Het is belangrijk dat de Russen niet winnen. Als Oekraïne onder de voet wordt gelopen, weet je niet waar het zal eindigen.'

De Boer: 'Kijk naar hoe Poetin de geschiedenis beschouwt. Hij kan wel zeggen dat hij Polen of de Baltische staten niet zal aanvallen, maar hij gaat echt niet stoppen. Europa moet dit zichzelf ook zwaar aanrekenen. Als Trump straks besluit zijn NAVO-bondgenoten niet langer te steunen, heeft Europa echt te weinig verdediging om bijvoorbeeld de Baltische staten te beschermen.'

Ook Rietveldt voorziet desastreuze gevolgen als Oekraïne zou verliezen. 'Rusland zou zijn veroveringszucht nog verder kunnen voeden. Dat land wordt gedreven door imperialistische ambitie. Het houdt echt niet op bij Oekraïne. Verder krijg je bij een Russische overwinning ook enorme vluchtelingenstromen. Voor landen als Nederland, waar al een woningtekort is, zou dat de hele situatie nog verder verergeren.'

Daarom blijven de drie zich inzetten. Holties: 'Wat me echt altijd zal bijblijven is hoe dankbaar de mensen zijn in de bevrijde gebieden, maar ook als je ze bepaalde hulpgoederen komt leveren. Ze komen je echt omhelzen en zoenen. We worden soms zelfs uitgehuwelijkt. Die moedertjes vinden ons grote jongens daar.'

De Boer: 'Van alle vernietiging kan je wel echt diep triest worden. Alles is kapot daar. Laatst zagen we een klein jongetje tussen het puin rondrennen. Hij maakte er het beste van, maar je wordt er echt link van. Overal liggen landmijnen, zijn school is kapot, zijn vriendjes misschien wel dood.'

Holties: 'Als mensen hier nonchalant vragen "Is er nog steeds oorlog daar?", word ik echt pissig. Je zou willen zeggen: "Ga maar eens kijken!" Het luchtalarm, de artillerieknallen. Het is mooi om te helpen maar als je weer weg bent, ben je kapot.'

'Het is soms zó surrealistisch', zegt Rietveldt. 'Dan rijd je ergens en zie je ineens iemand die tussen de kapotgeschoten gebouwen - ramen eruit en alles - gewoon vlees staat te grillen. Dat mensen onder die omstandigheden proberen door te gaan met hun gewone leven, daarvan was ik echt onder de indruk.' Op 15 februari rijden de Boer en Holties weer richting het oosten om groentezaden voor moestuinen te gaan brengen. Rietveldt sluit een volgend bezoek aan Oekraïne niet uit, alleen 'nu even niet', zegt hij. 'Want ik begin aan mijn scriptie. Bereid om te helpen blijf ik zeker, maar nu heb ik het druk aan het thuisfront.'

Sjouwen, janken en de moed erin houden

Duco Krijvenaer (rechtsachter) en Nick Keijser (linksvoor). Foto: Roger Neve

Geneeskundestudent en judokampioen Duco Krijvenaer doet mee aan het tv-programma *Kamp Van Koningsbrugge*. *Mare* keek samen met hem naar alle ontberingen in de survivalshow. 'Als ik mijn kop laat hangen, geef me gewoon een klap.'

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN
FOTO'S ROGER NEVE

Dit wil ik ook, dacht Duco Krijvenaer (24) toen hij met zijn huisgenoten voor het eerst naar *Kamp Van Koningsbrugge* keek. 'Het leek me megavet om mezelf op zo'n manier fysiek en mentaal uit te dagen', vertelt de geneeskundestudent over het televisieprogramma waarin vijftien gewone burgers de opleiding tot commando proberen te volbrengen. 'Ik wilde kijken wat ik aankan en waardoor ik juist bezwijk.' Toen een huisgenoot hem later een berichtje stuurde dat hij zich kon inschrijven, hoefde hij daar geen seconde over na te denken. Twee maanden lang trainde hij zes keer per week om mee te kunnen doen aan de spoedcursus *special forces*: zwemmen, hardlopen, marcheren (met of zonder extra gewichten), krachttraining en kaartlezen. Krijvenaer, die Nederlands kampioen judo is, is wel wat gewend. 'Ik wist dat zwemmen mijn zwakke punt was, dus daar heb ik extra op geoefend.' Midden in de lustrumviering van zijn studentenvereniging Augustinus kreeg hij te horen dat hij is uitgenodigd voor de zogenoemde 'belastingdag': uit meer dan duizend mogelijke deelnemers moest hij met ruim twintig anderen meerdere fysieke tests ondergaan. Meedoen betekende ook: stoppen met alcohol. 'Ik heb, een beetje onhandig, meerdere smoezen door elkaar heen gebruikt waarom ik niet kon drinken: dat ik meedeed aan een triatlon, defensy college of een judotoernooi.' Zeven weken dronk hij geen druppel, vertelt hij trots. Dat kan op luid applaus rekenen van zijn Leidse mededeelnemer Nick Keijser, bij wie Krijvenaer deze maandagavond op de bank de nieuwste aflevering van *Kamp Van Koningsbrugge* kijkt. 'Zo! Knap hoor, Duco', roept Keijser sarcastisch terwijl zijn vrouw Denise en Krijvenaars vriendin Vivian lachend meeapplaudiseren. Als presentator Jeroen van Koningsbrugge op de televisie verschijnt, beweegt iedereen zich snel richting de bank.

Daar zien ze de eerste opdracht de deelnemers deze week voor hun kiezen krijgen: de zogenoemde 'load carry'. Terwijl de Special Forces in spe achter een bus lopen die telkens zware en onhandige voorwerpen verliest. 'Alles wat uit de bus valt, moet mee', zegt Van Koningsbrugge. 'Het is lastig omdat je het niet kunt organiseren', zegt Krijvenaer terwijl hij zichzelf een onhandige kist ziet sjouwen en vier anderen samen een tractorband proberen te tillen. 'Jij bent best een grote vent, toch?' vraagt instructeur John Sohilaït uitdagend. 'Ben je helemaal zen met hoe de verhouding nu is?' Daarop zet Krijvenaer zijn schouder onder de tractorband en ruilt van plaats met deelnemer (en influencer) Denise. 'De commando's zijn niet onredelijk', stelt Krijvenaer achteraf. 'Ze zeggen je gewoon hoe het zit. Ik ben vanuit de judosport gewend aan autoriteit, dus ik heb er geen moeite mee. Als ik de hele week met een bloemetje in mijn haar zou moeten lopen, dan doe ik dat. Het is pas vernederend op het moment dat jij het zo voelt.' Hij leerde tijdens de opnames in het Britse Dartmoor omgaan met zijn valkuilen. 'Ik heb aan het begin tegen Nick gezegd: als ik mijn kop laat hangen, geef me een klap.' 'Weet je nog?' roept Keijser die doet alsof hij de student in het gezicht mept: 'PATS!' Krijvenaer: 'Ik weet mezelf tot op zekere hoogte positief te houden, maar ik heb er moeite mee om in mijn eentje door te zetten.' Keijser: 'Op dag twee moest ik hem al een mep verkopen.' Grijnzend: 'En soms kneep ik hem even in zijn billen.' Krijvenaer: 'Ik had een heel klein briefje met daarop tien punten voor mezelf die ik niet mocht vergeten, waaronder: 'Houd de humor erin.' En behalve Keijser was ook de presentator een goede steun. 'Jeroen was top. Hij komt altijd even een praatje met je maken en zorgt dat je de moed erin houdt.' Dat is soms nodig, blijkt op tv. 'Als je denkt dat je niet meer

kan', zegt commando Dai Carter tegen de deelnemers als ze vier uur hebben lopen sjouwen en het donker wordt, 'zit je nog maar op 40 procent'. 'Na die load carry zat ik echt flink stuk', geeft Krijvenaer toe. 'Maar dan zit je opeens weer anderhalf uur in de bus en krijg je wat te eten en laad je weer zo erg op dat je de nachtopdracht voor je gevoel weer fit in gaat. Dat was een van de belangrijkste lessen. Ik me bewust ben geworden van wat veerkracht nu echt is.' Hij wijst naar het scherm: 'Nu wordt het leuk.' Midden in de nacht moeten de deelnemers naar diverse controlepunten navigeren, waar ze kaartjes met hun eigen naam kunnen pakken. De regen valt met bakken uit de hemel. 'De belevenis is zoveel breder dan wat je hier op tv ziet', vertelt Krijvenaer. 'Je ziet bijvoorbeeld helemaal niet dat we eerst met z'n allen een uur in de regen hebben gewacht voor we aan deze opdracht begonnen.' 'Dit noemen ze kompas schieten. Ze vertellen je het aantal meters recht door en het aantal graden dat je ten opzichte van het noorden moet lopen. Als je daar een paar graden van afwijkt, kan dat op zo'n grote afstand honderden meters schelen. Dan moet je helemaal opnieuw beginnen.' Hoewel de Augustijn dit slechts twee keer heeft geoefend, lukt het hem wonderwel. 'Fucking chill', zegt hij in zichzelf op tv. Vanaf de bank: 'Ik weet niet hoe het kan, maar alles ging vlekkeloos deze avond. Ik heb uiteindelijk drie kaartjes kunnen pakken.' Als zijn serieuze blik in beeld komt, schiet iedereen op de bank in de lach. 'De eerste paar uur voel je nog dat je even stoer moet kijken als de camera's op je gericht zijn, maar na een paar dagen ben je daar totaal niet meer mee bezig.' Is de spoedcursus tot Special Forces vergelijkbaar met de ontgroening bij Augustinus? 'Het is totaal niet hetzelfde, maar de ontgroening bij mijn gezelschap was enigszins een goede kennismaking met fysiek trainen op weinig slaap en soms mentaal de knop omzetten.'

Dat lukte bij *Kamp Van Koningsbrugge* niet altijd. In voorstukjes van het programma is meermaals een fragment te zien waarin de geneeskundestudent huilend op de grond ligt. 'Na een zware opdracht werd het zwart voor mijn ogen en ging mijn hand tintelen. Ik begon te hyperventileren, dat was nieuw voor mij. Als je weinig eet, weinig slaapt en veel beweegt, word je labiel. En ja, dan moet je janken.' Krijvenaer ziet zichzelf sowieso als een gevoelig persoon. 'Ik kan heel snel heel blij en enthousiast zijn en bij een begrafenis ben ik altijd de eerste die huilt.' Zijn vriendin Vivian: 'Hij heeft een beetje een golden retriever-vibe.' Nadat de aflevering is afgelopen, vraagt Denise: 'Zou je nog een keer meedoen?' 'Ik ben heel dankbaar dat ik dit heb mogen doen', reageert de student. 'Hoe vet is dat in deze setting, met de juiste mensen en de juiste apparatuur? Dat kan bijna niemand in Nederland zeggen, want zo'n ruig gebied heb je niet in ons comfortabele landje. Maar wat het ook mooi maakt, is dat het allemaal nieuw is. Als ik het nog een keer zou doen, is dat effect een beetje weg, ben ik bang.' Maar anderen zou hij het zeker aanraden. 'Bereid je voor: fysiek, maar misschien juist wel meer mentaal. Iedereen die fit is, kan de opdrachten op het begin aan. Maar het gaat uiteindelijk om de opstapeling van slaapgebrek, frustraties en straffen. Als je daar veerkracht aan kunt bieden en positief kunt blijven, kom je heel ver.' Hoe ver hij zelf in de afvalrace komt, mag hij uiteraard niet verklappen. 'Maar ik heb momenten gehad dat ik bij wijze van spreken om wilde vallen en dacht: hier blijf ik even liggen. Ik ben volledig over mijn grenzen gegaan.'

Kamp Van Koningsbrugge, AVROTROS, NPO1, elke maandag om 20:30

Welkom in het jaar van de Draak

Zaterdag was het Chinees nieuwjaar. Hoe vieren Aziatische studenten het Lentefeest? 'Ik ben mijn vriend al drie jaar aan het ophypen.'

DOOR ELENA VAN DER KLOK

De cyclus van twaalf dieren

Op 10 februari is de viering van het Lunar Nieuwjaar, ook wel bekend als het Lentefeest, begonnen. Het Lentefeest begint op de tweede nieuwe maan na de winterzonnewende, oftewel de kortste dag van het jaar, en markeert de start van de Chinese jaar-kalender. Elk jaar in de Chinese kalender wordt gekoppeld met een dier uit de Chinese

dierenriem. Deze is gebaseerd op een 12-jarige cyclus, wat betekent dat er in totaal twaalf diertekens zijn: Rat, Os, Tijger, Konijn, Draak, Slang, Paard, Geit, Aap, Haan, Hond of Varken. 2024 is het jaar van de Draak. Elk dier heeft specifieke eigenschappen: de draak staat voor groei en vernieuwing. Dus als je geboren bent in 1988, 2000, 2012 is jouw sterrenbeeld een Draak.

Volle zaal verorbert dumplings en muffins

Foto Taco van der Eb

Om het Lentefeest te vieren hebben de Aziatische studieverenigingen dit jaar samen een potluck georganiseerd in de huiskamer van het Vriesshof, waarbij alle studenten een eigen gerecht meenamen. 'Het was best kort dag', vertelt Robin Wacanno, voorzitter van Tanuki, de Leidse studievereniging Japans. 'Maar gelukkig was de zaal vol. Iedereen nam veel eten mee: muffins, dumplings, noodles en snacks.' Het evenement betekent veel voor degenen die de band met hun cultuur steeds meer zien verzwakken, zegt hij. 'Vroeger waren alle Aziatische studies te vinden in het Arsenaal. Nu is dat niet meer zo. Het is daarom soms lastig om de leden van de verenigingen te binden. Maar ik ben blij dat het met deze potluck is gelukt.'

Foto Marc de Haan

Je kan het hier niet goed vieren

'Ik mis de sfeer', zegt Yanbing Chen, student Japanstudies, op het terras van Uncles Canteen, een restaurant in de Haagse Chinatown. Zij komt uit Fuzhou en heeft 11 jaar in China gewoond. Tot haar spijt wordt er in Nederland nooit knalvuurwerk afgestoken tijdens Lunar Nieuwjaar. 'Chinees vuurwerk is anders dan hier. Het heeft zo'n lange sliert met veel geluid. Er komt geen licht vanaf. Meestal begint de sliert dan binnenshuis en eindigt het buitenshuis. Zo jaag je de boze geesten weg.' Naast het gebrek aan vuurwerk zijn er nog meer verschillen. 'Dit jaar heb ik Lunar Nieuwjaar met vrienden gevierd. We zijn samen gaan hotpotten aan een grote ronde tafel. Maar in Nederland kan je het niet echt goed vieren. De juiste sfeer is er niet. Er zijn nauwelijks rode versieringen te vinden. Je hebt het idee dat niemand het viert behalve jij zelf.' Dat is een schril contrast met de vieringen die Chen in China meemaakte. 'Een paar dagen voor het nieuwe jaar

ruimen we het huis op. Op deze manier jagen we al het kwaad uit het huis. Daarnaast hangen we *chunlian* op. Dit zijn rode kalligrafiepapieren met Chinese gedichten zoals "succes in het jaar van de draak". 'Op oudejaarsavond kwam de familie bijeen en gingen we met z'n allen eten. We gingen dan samen dumplings maken. Een iemand maakte dan het deeg, de ander maakte de vulling. En tijdens het koken kletsen we met elkaar. Het is ook traditie om op oudejaarsavond samen met je gezin tv te kijken. We kijken dan *Chunwan*. Dit is een tv-programma met optredens van popsterren en acteurs. Ook is er veel dans, toneel en comedy te zien.' Ook fijn: 'Lunar Nieuwjaar betekende voor mij de tijd om geld te krijgen van ouderen. Ik kreeg altijd van mijn opa's, oma's, tantes en ooms een *hongbao*. Dit is een rood enveloppe met in gouden letters het woord "rijkdom" waar *lucky money* in zit.'

Foto Taco van der Eb

Het is kerst en oud en nieuw samen

'Tijdens het Lentefeest sta ik altijd stil bij het feit dat ik half-Taiwanees ben', zegt Haitske Pottinga, student International Relations and Organisations en geschiedenis. Haar moeder komt uit Kaohsiung. Alhoewel ze het nooit zo uitgebreid viert, betekent het toch veel voor haar. 'Het is een soort kerst en oud en nieuw samen: familie, zoetheit en vuurwerk.' Dit jaar kon ze het helaas niet met haar moeder vieren. 'Zij ging terug naar Taiwan, voor het lentefeest en omdat ze moest stemmen voor de presidentsverkiezingen. Ze stuurde me wel een foto van een *hongbao* met de tekst dat ik dat rode enveloppe krijg als ze terug is.' Pottinga besloot het feest met vrienden te vieren. 'Ik ben naar een Lunar Nieuwjaarsgala gegaan georganiseerd door Chinese Students and Scholars Association, de vereniging voor alle Chinese studenten in Nederland. Er waren zo'n 150 mensen. De meesten waren Chinees, enkelen waren Westers. De voertaal van het gala was ook volledig in het Chinees. Er was mu-

ziek en er werden speeches gegeven door belangrijke mensen zoals de ambassadeur van China. Hij zei dingen als: "Jullie studenten moeten China goed representeren." Er waren ook optredens met een traditioneel tintje. Iemand speelde bijvoorbeeld de *guzheng*. Dit is een traditioneel Chinees snaarinstrument.' Pottinga versiert ook altijd rond de jaarwisseling haar kamer. 'Ik plak Chinese teksten en spreken op de deur in mijn studentenhuis.' 'Momenteel heb ik het Chinese karakter *fu* op mijn deur geplakt', vertelt ze. Dat betekent geluk en blijdschap. Traditioneel wordt het tijdens Lunar Nieuwjaar ondersteboven aan deuren opgehangen. *Fu* klinkt als *fa*, en dat karakter betekent weer: geld en rijkdom. Maar door *fu* om te draaien lijkt het teken weer op het karakter *dao*, dat staat voor: ondersteboven of arriveren. Zo ontstaat een visuele woordspeling: 'Geluk en rijkdom zal komen.' Pottinga: 'Die spreuk laat ik heel het jaar op mijn deuren hangen.'

Rode kleding dragen brengt geluk

'Alle kappers waren vol. Een nieuw kapsel brengt immers geluk', vertelt Jenny van Lienden, student China-studies en culturele antropologie. Ze legt uit dat dat net zoals bij het Westerse nieuwjaarsfeest iedereen er fris uit wil zien voordat het Lentefeest begint. Van Lienden familie komt oorspronkelijk uit de Chinese stad Wenzhou. Twee weken geleden was ze nog in China, waar de voorbereidingen voor het Lunar Nieuwjaar al in volle gang waren. 'Daar was alles al rood en hingen overal enorme draken.' Om het Lentefeest te vieren woont ze deze zondag in het Wereldmuseum Leiden een presentatie bij van het *Chin. Ind. Rest. kookboek* geschreven door Yan Ting Yuen. 'Dat is een kookboek met Chinees-Indische gerechten en cultuurverhalen, een soort fusie-eten dus.' In de museumkantine proeft ze van de Chinees-Indische hapjes, gemaakt door het Leidse restaurant Woo Ping. Ze krijgt een bordje met onder andere loempitas en sesamballetjes, gemaakt met kleefrijst gevuld met zoete bonenpasta. 'Ik hou van dat kunstzinnige en culturele. Ik ga volgend weekend naar Rotterdam om het nieuwe jaar te vieren. Ik ga dan naar een Asian spoken word evenement. Bovendien wil ik de Aziatische gemeenschap steunen. Ik herken mezelf in dit soort kunst. We hebben dezelfde ervaringen. Dat merkte ik bijvoorbeeld ook toen ik de speelfilm *Past Lives* keek waarin de hoofdpersoon net zoals ik een dubbele nationaliteit heeft.'

Voor Van Lienden heeft het jaar van de Draak een speciale betekenis. 'Als het jouw jaar wordt, voelt het uitdagend. Mijn partner is een draak. Dus ik was hem drie jaar geleden al aan het ophypen voor 2024. Ik zei tegen hem: "Je moet wel rood dragen hé?" Binnen de Aziatische cultuur is het traditie om tijdens Lunar Nieuwjaar rode kleding te dragen wanneer het jouw jaar is. Ook dit zou geluk moeten brengen. Mijn vriend gaat bijvoorbeeld afstuderen, in het bedrijfsleven werken en verhuizen.' 'Bij Lunar Nieuwjaar denk ik vooral aan eten, en dan in het bijzonder aan hotpot. Dat is een soort bouillonfondue met groente en vlees. Op een gegeven moment wordt de smaak van alle groentes en vlees volledig opgenomen in de bouillon, en dat is zo lekker!' Toch was het niet altijd vanzelfsprekend voor Jenny om zich zo veel bezig te houden met het Lunar Nieuwjaar. 'Vroeger vierde ik het altijd klein met familie. Maar naarmate ik ouder werd en doordat ik China-studies ben gaan studeren, ben ik meer in aanraking gekomen met verschillende tradities zoals veel eten, karaoke zingen en spelletjes spelen.' Ook ging Van Lienden in het bestuur van de studievereniging Sinologie Leiden, waardoor ze meer in aanraking kwam met de Chinese gemeenschap. 'Ik ben ook vrienden geworden met Chinese internationals waardoor ik meer over de Chinese cultuur heb geleerd. Als ik ouder ben hoop ik het heel groot te kunnen vieren met vrienden en familie.'

Tussen de regels lezen

Hoe kunnen onderzoekers de koloniale bias van hun voorgangers doorbreken? Leidse historici schreven een boek over hoe ze omgaan met bronnen vol racisme en oriëntalisme. 'De vooroordelen rollen soms van de pagina's af'

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN

Tot vlak na de Tweede Wereldoorlog hadden historici de neiging alles wat in bronnen over koloniale geschiedenis stond een op een over te nemen. 'Maar dan ben je je als historicus niet bewust van het doel waarmee die bronnen zijn geschreven en beland je in hetzelfde discours', zegt universitair hoofddocent kolonialisme Alicia Schrikker. 'Dienaren van de VOC probeerden vaak hun keuzes in het koloniaal bestuur te legitimeren in hun brieven. We zijn pas sinds kort kritische vragen daarover gaan stellen.' 'We zijn nog lang niet uit de lange schaduw van de koloniale geschiedschrijving', zegt universitair docent Lennart Bes, die zich bezighoudt met de koloniale geschiedenis in Azië. 'Mensen kunnen moeilijk van bepaalde ideeën afkomen.

Veel historici hebben les gekregen van historici die in die koloniale bias zaten. Dat werkt door van generatie op generatie. Hoeveel kracht kunnen nieuwe historici genereren om daartegenin te gaan?' In de koloniale bronnen lag het racistische denken van de Nederlandse bezetters er vaak dik bovenop. 'Je leest de meest schokkende dingen', vertelt Bes. 'Iemand van de VOC schijft over een handelaar: "Net als iedereen hier was hij afzichthetelijk." Lokale bevolking werd lelijk, lui, bijgelovig, onbetrouwbaar en dom genoemd. Dat was toen heel gebruikelijk. De vooroordelen rollen echt van de pagina's af.' Toch ontkomen historici er niet aan. 'Er zijn echt ontzettend veel Nederlandse koloniale bronnen', zegt Schrikker. 'Als je die in een bibliotheek

zou zetten, heb je kilometers aan materiaal. Dat kun je niet zomaar negeren.' De Leidse docenten willen hun studenten juist stimuleren om gebruik te maken van deze informatie, zegt Bes. 'Van de Nederlandse koloniale bronnen die we hebben is slechts een fractie bestudeerd en nu alles gedigitaliseerd wordt, wordt onderzoek steeds makkelijker en geavanceerder.' Schrikker en Bes stelden met collega's Sanne Ravensbergen, Pouwel van Schooten en Anita van Dissel het boek *Nederlands kolonialisme van archief tot geschiedschrijving* samen. Schrikker: 'Het ontstond toen we een tweedejaarsvak voor geschiedenis opnieuw moesten inrichten. Literatuur over de problematiek van koloniale archieven was vooral te vinden in losse Engelstalige artikelen en amper gericht op hoe je in je onderzoek met die bronnen moet omgaan. Dit is de eerste keer dat hier een Nederlandstalig boek over geschreven is.' Problematische bronnen met een koloniale blik zijn niet per definitie onbruikbaar, betogen de auteurs. 'Je kunt ook andere soort vragen bij dat soort bronnen stellen', verduidelijkt Schrikker. 'Bij een VOC-bron over de belastingopbrengsten kun je een koloniale vraag stellen en je afvragen hoeveel die belastinginning opleverde voor de Republiek, maar een lokale vraag zou zijn wat die belasting eigenlijk betekende voor een lokale boer in Sri Lanka.' Volgens Bes moeten historici tussen de regels door lezen. 'Ik heb nog nooit een bron bestudeerd waaraan ik helemaal niks had. Je moet leren kijken welke informatie relevant is en mogelijk zou kunnen kloppen, meerdere bronnen

zoeken en bronnen uit de lokale bevolking die informatie kunnen bevestigen. Je moet bedenken in welke context en met welk doel de schrijver handelde, en realiseren dat er een ongelijke verhouding bestond met degene over wie de bron gaat.' Dit jaar zal het boek ook voor het eerst gebruikt worden door tweedejaars geschiedenisstudenten. 'Het is de bedoeling dat ze zich bewuster worden van de beperkingen van de koloniale blik die in sommige Nederlandse bronnen zit en hoe ze daar het best mee kunnen omgaan. We hebben berichten gekregen van historici in Suriname dat ze het daar ook gaan gebruiken. Dat het voor hen ook van waarde is, vind ik een heel groot compliment. We proberen het nu ook te laten vertalen zodat mensen in landen waar Nederland actief is geweest, zoals Indonesië, Sri Lanka of India, het ook kunnen lezen.'

Nederlands kolonialisme van archief tot geschiedschrijving. Een gids voor onderzoekers. Samengesteld door Alicia Schrikker, Sanne Ravensbergen, Lennart Bes, Pouwel van Schooten & Anita van Dissel. Leiden University Press, €29,95

Alicia Schrikker, 'Geschiedschrijving en koloniaal bestuur: een verweven geschiedenis'. Studium Generale-lezing, Wihavengebouw, zaal 3.60, dinsdag 20 februari, 19:30 (ook online)

Een opperkoopman van de VOC met zijn vrouw en een tot slaaf gemaakte bediende, Aelbert Cuyp (omgeving van), ca. 1650 - ca. 1655. Beeld Rijksmuseum

'In het echte leven willen we niet huilen'

Niet alleen voor rijke mensen

'Opera is voor iedereen', vindt Francis van Broekhuizen. De diva houdt het 'deftige' genre graag laagdrempelig. 'Verdi of Puccini wilden ook gewoon kaarten verkopen.'

DOOR ELSE VAN DER STEEG
FOTO RENE WOUTERS

Je hoeft helemaal niks te weten van opera, liever niet zelfs: want dan kan ik het allemaal vertellen', zegt Francis van Broekhuizen (48) over haar ideale publiek. 'Als je wel naar een opera geweest bent en je vindt er toch geen reet aan, dan is dat ook prima.' In de voorstelling *Schandalig mooie opera* neemt ze toeschouwers mee langs de geschiedenis van het genre, maar dan wel in de breedste zin van het woord. Zo zingt de ze 'Let It Go' uit *Frozen* en springt ze trampoline. 'De drie grote thema's die ik bespreek zijn: jaloezie en rivaliteit, grote meeslepde liefde en tragische sterfgevallen. Je hebt ook wel vrolijke opera's, maar ik vind de tragische stiekem het leukst. Daarvoor wordt vaak de mooiste muziek geschreven. Denk ook aan musicals als *Miss Saigon* en *Les Misérables*. Waarom dat is? 'In ons echte leven willen we liever niet huilen. In tragiek kun je je tranen mooi kwijt, die groots gevoelens een keer voelen. Dat kan dan mooi via een dramatische opera of film.' Of dus een dramatische musical. 'Want musical is een

soort nieuwe opera. Opera of muziektheater is gewoon een toneelstuk met zingende mensen.' En hoewel tragiek haar favoriete genre is, hoeft het publiek niet van begin tot eind te huilen. Met het chique karakter waarmee opera vaak wordt geassocieerd, heeft Van Broekhuizen niets. 'Bij mij ligt het publiek vaak in een deuk. Ik zeg dingen als "die diva was echt een teringwif", over een oude operazangeres. Dat verwachten ze niet van mij, als operazangeres. Hoewel dat nu wel meevalt vanwege de tv.' Televisie was ook de reden om een operavoorstelling te maken. 'Ik ben zo vaak op tv geweest de afgelopen jaren dat mensen soms vergeten dat ik eigenlijk operazangeres ben. Jonge mensen kennen me vooral van het programma *De Verraders*.' Haar favoriete opera is *Tosca* van Giacomo Puccini. 'Die drie genoemde grote thema's zitten er allemaal in.' Het verhaal speelt zich af in Rome rond 1800 en gaat over een operazangeres. 'Puccini heeft haar karakter heel goed geschreven. Tosca is toegewijd maar ook temperamentvol: ze kan jaloers en pissig worden. En ze kan natuurlijk goed zingen.' 'Het is een geweldig stuk, een drama waarin Tosca zichzelf moet geven aan een politiemann om haar vriend te redden. Ze moet zeg maar met de benen wijd. Ze wil dat helemaal niet, maar ze heeft geen keus. Gelukkig ziet ze op het laatste moment een broodmes liggen en steekt ze de politiemann neer voordat hij haar kan nemen.' 'Aan het eind springt Tosca van de Engelenburcht, de dood tegemoet. In het theater vangt men dan meestal de zangeres op met een matras. Maar het verhaal gaat dat er een keer een zangeres was, die zo ontzettend vervelend was dat de medewerkers het matras hadden vervangen door een trampoline. Toen ze sprong, kwam ze nog zo'n zes keer terug omhoog.' Of dat echt zo werkt, wil Van Broekhuizen natuurlijk testen. 'Dus ik heb een engelenburcht als decor en ik zet een trampoline op het podium. Een fitness_trampoline,

ik hoeft niet gelijk mijn benen te breken.' 'Ik begeef me in een hoog kunstvak, maar maak het laagdrempelig. Die discrepantie maakt het geestig. Operazangeressen zijn vaker wat deftiger. Maar dan maak je het niet toegankelijk voor mensen, terwijl opera oorspronkelijk voor iedereen bedoeld is. Ik kan me niet voorstellen dat componisten als Verdi of Puccini dachten: dit is voor alleen rijke mensen. Ze probeerden gewoon kaarten te verkopen.' 'Door de *society* eromheen wordt het bijzonder gemaakt, want als je "erbij hoort", dan ben je "bijzonder". Ik vind het ook leuk om in een bejaardentehuis te zingen, want ik vind de muziek gewoon mooi.' 'Denk ook aan Mozart. Zijn bekendste opera, *Die Zauberflöte*, schreef hij voor een volktheater. Dat er duizend diepere lagen in het verhaal zitten is omdat Mozart een geniale man was, maar hij schreef de opera voor het volk. Hij wilde dat iedereen van zijn muziek kon genieten.' *Schandalig mooie opera* is een mix van operaverhalen en anekdotes uit Van Broekhuizens leven. 'In het echte leven praat ik al zoveel over mijzelf in interviews dat ik er soms helemaal gek word. Zo interessant ben ik ook weer niet. Aan de andere kant ben ik echt een operadiva, dus ik vind het heerlijk te vertellen. Je bent een beetje een egotripper, anders ga je niet op het toneel staan. Ik doorbreek mijn eigen egotripperij graag of zet het een beetje aan waardoor het relatieveert.' En uiteraard is ze niet alleen maar aan het praten. 'In de medley van 14 minuten zing ik 424 jaar opera aan elkaar. Het loopt over in musical, dus het is ook met stukken uit *Les Misérables*, *the Phantom of the Opera* en *Frozen*. Het is een les in muziekgeschiedenis: allemaal tophits die bijna iedereen kent.'

Francis van Broekhuizen & Gregor Bak, *Schandalig mooie opera*. Stadsgehoorzaal, donderdag 22 feb, 20:15 u, €19,50-23,50

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van €4.500 te boven gaan

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 2 leerlingen. Taal en rekenen. **Voortgezet onderwijs:** *Natuur- en scheikunde 3 vmba TL. *Taal (verslag schrijven), rekenen, mbo beveiliging, tweede jaar. *Nederlands, economie 3 mavo. *Taal, rekenen, 2 mbo verzorging. **Leiden-Zuid**, *4 leerlingen basisonderwijs, groep 4, 5 en 6. Woordenschat, lezen. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arabapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Cursussen Beeldhouwen en Boetseren in Leiden. Zie het actuele aanbod op www.jeroenspijker.nl/ Sculpture and modeling courses in Leiden. **Studenten krijgen 50 euro korting.** See www.jeroenspijker.nl for the current offer.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. btw voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet b.v., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem, [+31 (0)23-5714745, info@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter [@weekbladmare](https://twitter.com/weekbladmare)
Mastodon [@weekbladmare](https://mastodon.online/@weekbladmare)
Bluesky [@mareonline.nl](https://bsky.app/profile/mareonline.nl)
Instagram [@weekbladmare](https://www.instagram.com/weekbladmare)
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 5.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Marciëlle van der Kraan
m.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Eise van der Steeg
e.h.van.der.steeg@mare.leidenuniv.nl
Pol Koozman (stagiair)
Elena van der Klok (stagiair)

Medewerkers: Romy van den Akker | Emiel Beinema | Lente van den Berg | Remco Breuker | Josette Daemen | Lorenzo Gerritsen | Omar Ghaly | Olaf Leeuwis | Maia de Quay

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl
Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan
Illustraties: Bas van der Schot | Bandirah | Silas.nl
Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet b.v.
Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem
Telefoon 023 - 571 47 45 |
E-mail sales@bureauvanvliet.com
<https://bureauvanvliet.com/advertentie/>
Weekblad

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmman | Nour Eldin Emarā | Rosanne Hertzberger | Zoë van Litsenburg | Frank Rensen | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

CULTUUR

Theatergroep De Warme Winkel, met van links naar rechts: Mirthe Labree, Marius Mensink en Myrte Siebinga

‘We zijn het gewend om genaaid te worden’

Wéér geen kamer

Actrice en theatermaakster Myrte Siebinga zoekt een kamer. Dat werd ook de titel van een voorstelling waarin theatergroep De Warme Winkel kritiek levert op de wooncrisis. ‘Hopelijk vind ik ook echt een woning.’

DOOR ROMY VAN DEN AKKER
FOTO SOFIE KNIJFF

Geloof je in stikstof? Wat vind je van de oorlog in Israël en Palestina? Heb je een EHBO-diploma? En kan je iets meenemen om ons aan het lachen te maken?

Zomaar wat vragen die huisgenoten Marius en Mirthe stellen aan de hospitanten voor hun woongroep. Myrte Siebinga probeert zo goed mogelijk door het vragenvuur heen te komen - alles om in aanmerking te komen voor die felbegeerde kamer, die niet groter is dan een ruime bezemkast.

De scène uit de theatervoorstelling *Myrte Siebinga zoekt een kamer* van het gezelschap De Warme Winkel is letterlijk uit het leven gegrepen, zegt actrice Myrte Siebinga (25): ‘Ik ben op zoek naar een kamer.’

Hoe is het om jezelf te spelen?

‘Ik vond het een eer dat schrijver Vincent Rietveld mijn naam in de titel wilde gebruiken. Hopelijk draagt de voorstelling eraan bij dat ik er een vind. We laten zien dat ook geprivilegieerde mensen last hebben van de wooncrisis. Het is een universeel probleem. ‘Hospiteren kan een groot gevoel van ongemak veroorzaken, dus ik moet mezelf goed blijven herinneren dat ik een rol speel. Op het toneel word ik namelijk continu belachelijk gemaakt. Nu heb ik mijn eigen onhandigheid juist uitvergroot, om het lekker dramatisch te maken.’

Kun je werk en privé nog uit elkaar houden?

‘Het is best gek: tijdens de repetities kreeg ik een mail dat ik weer was afgewezen voor een woning. Toen dacht ik wel: gadver, ik wil me met iets anders bezighouden. Maar al die wanhoop en stress kan ik inzetten in mijn spel.

‘De woningmarkt maakt me echt verdrietig. Mijn buurjongen zei laatst: “Ik ga een huis kopen, dat kan jij toch ook gewoon doen?”’ Je begrijpt er niks van, dacht ik toen.

‘Tijdens het maken van deze voorstelling hoorden we zo veel verhalen van mensen die geen woning hebben, of veel geld betalen voor een kamer met schimmel.

‘We zijn het gewend om genaaid te worden. Je kan niet te veel tegen de huisbaas ingaan, anders word je er uitgegooid of gaat de huur omhoog. Het is kwalijk dat mensen hiermee weggomen en dat mensen het zich veelal niet kunnen permitteren om er tegenin te gaan.’

Werken in de culturele sector maakt het waarschijnlijk nog onzekerder.

‘Onzekerheid kan ook vrijheid bieden en het zorgt ervoor dat ik in het moment leef. Ik weet niet waar ik over een half jaar woon, of welk werk ik over anderhalf jaar doe. Tegelijkertijd heb je continu het gevoel dat je jezelf moet bewijzen: in je werk, maar ook om aan een huis te komen. Dat is frustrerend, maar ik vind het beroep zo leuk dat ik het ervoor over heb.’

Wat maakt acteren zo leuk?

‘Ik ben er echt verliefd op. Als kind al ging ik op feestjes verkleed als Plien en Bianca in *Zaai*, terwijl anderen zich als Lady Gaga verkleedden. Alles is mogelijk in het theater, ik houd van de gekheid en creativiteit. Vanuit klimaatoverwegingen hebben we geen decor bij deze voorstelling. Daarom gebruiken we mime, als ode aan de fantasie.

‘Theater kan mensen troost bieden, raken of laten lachen. En ik houd van het ouderwetse gegeven dat mensen samenkomen en met elkaar iets beleven. Iedereen zit zo in zijn eigen wereld en heeft altijd haast, theater biedt een tegengif. Het kan een rol spelen in het creëren van medemenselijkheid door moeilijke onderwerpen bespreekbaar te maken en je empathie te trainen. Dat je überhaupt naar het theater kan gaan en voor anderhalf uur je eigen sores kan vergeten, is al zoiets groots.’

Waar gaat het mis op de woningmarkt?

‘Mensen kijken altijd omhoog - ze willen meer geld, een groter huis. Daarbij vergeten ze vaak dat anderen het slechter hebben. Door marktwerking en overbevolking is de crisis zo groot.

‘Op dit moment zijn er 437.000 mensen die een woning zoeken. Het zou het eerlijkst zijn om de totale oppervlakte van Nederland te delen door het aantal inwoners. Maar op dit moment krijgt de ene persoon acht vierkante meter woonruimte, de ander 120.

‘We spreken het publiek ook aan op hun aandeel. Ik vraag om zaallicht en vraag: “Wie heeft hier een kamer voor mij?” Al een paar keer boden mensen hun berging aan. Door de voorstelling beseffen mensen dat ruimte schaars is en dat we moeten delen. Het leukst zou natuurlijk zijn als er een politicus komt kijken.’

De voorstelling gaat niet alleen over woonruimte, maar ook over ‘stikstofruimte’ en ‘ademruimte’. Waarom?

‘Tijdens het hospiteren word ik getest. De potentiële huisgenoten doen alsof ze complotdenkers zijn en vinden dat stikstof niet bestaat. Mensen gaan snel over hun grenzen om maar extra kans te maken op een woning.

‘Dat zijn giftige dingen. Als stagiair merkte ik ook dat ik alles deed wat me werd gevraagd. Als een regisseur wilde weten hoe ik eruit zag met modder in mijn gezicht, dan smeerde ik direct mijn hele gezicht in. Ook als hospitant durf je niet altijd zelfrespect te tonen: voor je het weet ben je te arrogant en krijg je daarom weer geen huis.

‘Toch kan je benieuwd zijn naar wat je potentiële huisgenoot vindt van oorlog of de politiek. De voorstelling laat zien hoe moeilijk het is om het met elkaar oneens te zijn, of om bepaalde zaken niet te bespreken. Desondanks moeten we met elkaar leren samenleven.’

Hoe is de samenwerking met je tegenspelers Mirthe Labree en Marius Mensink?

‘Ontzettend leuk. We kenden elkaar nog niet, maar we begonnen de repetities met veel improvisatie. Zo leer je elkaar goed kennen en raak je ingespeeld. Om ons te verdiepen in de thematiek lezen we elkaar iedere ochtend voor uit het boek *Uitgewoond* van Cody Hochstenbach, over de woonpolitiek van de afgelopen decennia. Alle drie zijn we op zoek naar een kamer in Amsterdam. Door dat boek voelden we nog eens extra hoe verkrampd de woningmarkt is. ‘We kennen elkaar inmiddels door en door, waardoor je kwetsbaar durft te zijn en beter kan spelen. Nu we op tour zijn, slapen we ook samen. Mirthe en Marius zijn echt een soort huisgenoten van me geworden.’

De Warme Winkel, *Myrte Siebinga zoekt een kamer*. Het Nationale Theater, Den Haag, 27 en 28 februari, 20:15, €11,50

‘Ik brei gemiddeld een trui per jaar’

DOOR EMIEL BEINEMA
FOTO TACO VAN DER EB

Wat voor werk doe je?

‘Ik ben verkoopmedewerker bij handwerkwinkel Meet & Make. Dat betekent dat ik advies geef, bij de kassa sta, moet opruimen, dat soort dingen. En als er nieuw materiaal binnenkomt, denk ik mee hoe we dat presenteren zodat het opvalt.

‘De winkel is van mijn moeder dus ik kwam hier al toen ik heel jong was. Tien jaar geleden was ik opruimkracht op zaterdag. Als klanten mij iets vroegen, moest ik dat eerst zelf navragen. Maar zo leerde ik ontzettend veel. Sinds een paar jaar werk ik vast op de zaterdag en heb ik meer verantwoordelijkheden.’

Moet je klanten veel helpen?

‘Sommige mensen vinden het fijn om zelf rond te kijken, maar als ze ergens naar zoeken, kan ik met hun omschrijving dingen pakken die ze over het hoofd zouden kunnen zien. Soms zoeken ze een bepaalde kleur, specifieke samenstelling of dikte. Daarvoor moet ik dus goed weten wat we hebben.

‘Ik moet soms ook waarschuwen, als klanten bijvoorbeeld twee draden kopen die niet goed samengaan. Dan vraag ik daar op een vriendelijke manier naar. Als iemand heel creatief en vrij denkt, en het wel voor zich ziet, zal ik niet zeggen dat het niet kan. Maar als iemand een

beeld heeft dat het precies moet kloppen, stel ik een alternatief voor.’

Wat voor klanten komen hier?

‘Zestigplussers en mensen tot dertig jaar zijn ongeveer even grote groepen. Tussenin valt het een beetje weg. Dan zijn mensen misschien te druk met werk of kinderen. Juist een jongere klant, die het misschien nog best een grote stap vindt om aan een project te beginnen, kan ik vertrouwen meegeven: “Als je een keer een vraag hebt, kom je gewoon weer langs. Het komt wel goed!”

‘We horen vaak: “Ik ben een beetje klaar met sjaals, heb je misschien iets anders simpels?” Nou, dan is het hek van de dam. Jongeren staan daar meer voor open. Die zijn minder bang dat het niet mooi genoeg wordt. Ze zijn al trots dat ze iets zelf hebben gemaakt.’

Doe je zelf veel aan handwerken?

‘Van de vrije tijd die ik heb, gaat veel naar breien. Maar dat is niet zo veel, dus ik brei gemiddeld een trui per jaar. Het is ’s avonds fijn om te doen, maar ik sport veel en heb ook allerlei andere studentendingen, dus ik houd niet zo veel avonden over.

‘Af en toe vind ik een haakproject leuk voor de afwisseling, of ik maak een voorbeeld voor in de winkel. Voor naaien moet je echt aan tafel gaan zitten en concentreren, dus dat doe ik minder snel. Ik probeer het nu op te pakken, maar het is nog een beetje spannend. Je kunt minder makkelijk terug nadat je een actie hebt ondernomen. Als je verkeerd knipt, is het jammer.’

COLUMN | MAIA DE QUAY

We deelden intieme, rare, vieze en onhebbelijke dingen

Als mijn communicatie met mijn oud-huisgenoten wat zou zeggen over onze relatie dan zou het niet lang duren voordat je er cynisch van wordt. Afgebroken telefoontjes (eten brandt aan), een veelheid aan ongeopende whatsappgesprekken (ik wil even goed reageren maar kan daar dan vervolgens ook een week lang geen tijd voor vinden) en verzette afspraak na verzette afspraak.

Hoewel onze relaties dus eigenlijk maar matig onderhouden worden, was het leven me gunstig gezind en kwam al het contact in de afgelopen week samen.

Zo sprak ik de afgelopen week ineens vier van mijn dertien oud-huisgenoten. Mensen met wie ik bijna vier jaar in de fameuze oude sokkenfabriek op de Kaiserstraat heb gewoond, lief en leed

mee heb gedeeld, menig column aan heb gewijd en nu al bijna twee jaar nauwelijks zie. Toegegeven ben ik de schuldige partij omdat ik naar Den Haag ben verhuisd, maar...

Toen ik nog een jonge en onbezonnen Leidse bachelorstudent was, schreef ik al eens over de vreemde en intense relaties die je met je huisgenoten ontwikkelt. Wat ik toen echter nog niet wist, was hoe vreemd die relaties worden vanaf het moment dat je níét meer samenwoont.

Wat ik bedoel is dat ik afgelopen week weer oud-huisgenoten sprak die ik vaker op sloffen dan normale schoenen heb gezien en van wie ik weet welke kleur hun lievelingsonderbroek is, maar dan toch door middel van de vraag ‘goh, wat doe je nu eigenlijk?’ erachter kwam dat ze inmiddels een dubbele master doen en volgend jaar naar een ander continent willen verhuizen.

Alsof we een vriendschap achterstevoren beleven: eerst deelden we elke dag vol met intieme, rare, vieze en onhebbelijke dingen en dan nu pas zien we elkaar een keer in de zoveel tijd en krijgen we te horen hoe het zit met de grotere langetermijnzaken.

Hierin viel me overigens vooral op dat júst de huisgenoten die het vaakst ongeschoren, ongewassen en ongeleid door het huis paradeerden, hun leven nu het meest op de rit lijken te hebben. Want terwijl ik nog bezig ben met studiejaar nummertje zoveel en van plan ben om dat hele gebeuren volgend jaar met nóg een master te verlengen, heeft mijn iconische oud-ganggenoot, die in huis vooral bekend stond om haar harde geschreeuw en het feit dat ze haar tentamens altijd voorbereidde door de avond ervoor een flinke baap te roken, inmiddels een leuk Amsterdams appartement dat ze deelt met een vriendin, een hond én baan op de Zuidas heeft. Al met al is deze hele fase van (oud-)huisgenoten zijn heel leuk, want naast dat het bijzonder is om te zien waar iedereen terecht komt, is het vooral fijn om te merken dat onze relaties sterk genoeg zijn om ook nog buiten het huis te bestaan. Hoewel we elkaar niet meer dagelijks zien of verbonden zijn door middel van dezelfde voordeur, een lijst met verzaakte schoonmaaktaken of een ranzige fusie, heb je echte vrienden gevonden in mensen die je - als je niet samen had gewoond - misschien wel nooit had leren kennen.

Maia de Quay is student rechten

‘Ik sprak oud-huisgenoten van wie ik weet welke kleur hun lievelingsonderbroek heeft’

